

УДК 343.22:343.91:351.746.3

Олександр Володимирович ЮНАЦЬКИЙ,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри приватної охоронної діяльності

Запорізького національного технічного університету

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРОФІЛАКТИКИ ПРАВОПОРУШЕНЬ У ДІЯЛЬНОСТІ ПРИВАТНИХ ОХОРОННИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Одним з елементів запобігання злочинності є профілактична діяльність, яка становить провідну функцію правоохоронних органів та повинна будуватися на засадах пріоритету прав людини, законності, справедливості і демократизму.

У профілактичній діяльності як головного напрямку протидії злочинності можна виділити три основні обставини. По-перше, профілактика злочинів – це найбільш гуманний засіб підтримки правопорядку, гарантування безпеки суспільства. Здійснення цієї діяльності забезпечує, поряд із захистом суспільства від злочинних посягань, також захист нестійких членів суспільства від подальшого морального падіння, не дає їм стати злочинцями, і тим самим позбавляє від кримінального переслідування. По-друге, профілактика злочинів є найбільш ефективним засобом протидії злочинності, адже кримінальне покарання, як регулятор людської поведінки, має обмежені можливості. По-третє, профілактика злочинів є значною економією ресурсів суспільства, тобто: краще попередити злочин, ніж витратити кошти на його розкриття, розслідування, тримання під вартою осіб, які вчинили злочин, утримання значної кількості правоохоронних органів тощо.

У цьому контексті відзначимо, що держава, як контролююча і регулююча структура, повинна ефективно планувати і керувати процесом боротьби зі злочинністю, виходячи з реальних оцінок ситуації, що виникла у країні, узагальнюючи як національний, так і зарубіжний досвід.

Тому, для забезпечення безпеки суспільства та організації захисту економічної безпеки суб'єктів господарювання, що надають послуги з охорони власності та громадян, в останній час було прийнято ряд законодавчих актів України [1–3] та інших нормативно-правових документів. Однак, як не було прикро констатувати, багато питань залишаються не вирішеними і є над чим працювати.

Однією з проблем, що на сьогодні залишається актуальною є залучення до профілактичної діяльності суб'єктів приватних охоронних організацій, місце та роль яких у попередженні правопорушень визначаються відповідними функціями та видами охоронних послуг.

Так, згідно зі статтями 5 та 12 Закону України від 22.03.2012 «Про охоронну діяльність», суб'єкт охоронної діяльності на підставі отриманої у встановленому порядку ліцензії надає такі охоронні послуги: охорона майна громадян; охорона майна юридичних осіб; охорона фізичних осіб. Під час виконання своїх функціональних обов'язків щодо профілактики правопорушень, персонал охорони має право: вимагати від осіб припинення протиправних дій, дотримання законності та правопорядку, а також протидіяти правопорушникам і негайно повідомляти органи Національної поліції про вчинення цими особами кримінального або адміністративного правопорушення.

Таким чином, одержавши від держави відповідні права й обов'язки, діяльність приватних охоронних організацій з попередження правопорушень має ґрунтуватися на дотриманні чинного законодавства і координації профілактичної діяльності з правоохоронними органами, у першу чергу з органами Національної поліції та прокуратури України.

Але ситуація сьогодення свідчить про те, що зазначені суб'єкти в процесі охоронної діяльності не завжди усвідомлюють загальних інтересів і найчастіше діють не як партнери, а як суперники, що не дозволяє налагодити належним чином систему двостороннього обміну інформацією. У свою чергу, правоохоронні органи, керуючись застарілими принципами, не завжди довіряють підприємствам, що здійснюють приватну охоронну діяльність, і в результаті, стратегічно невірно функціонують з ними.

Тому, при всіх проблемах, що сьогодні існують у правоохоронній системі, вважаємо, що держава не повинна шкодувати зусиль на розробку і реалізацію концепції залучення до правоохоронної діяльності суб'єктів приватних охоронних організацій, які, на жаль, здебільшого працюють відокремлено, самостійно вирішуючи проблеми, що виникають у них.

Також слід відзначити той факт, що в умовах напруженої ситуації, необачно створювати вакуум у правоохоронній сфері. Держава повинна відслідковувати усі наявні можливості щодо профілактики правопорушень, розвивати і заохочувати їх.

Крім того, важливого значення в сучасний період набувають питання про необхідність міжнародної інтеграції, у тому числі й у правоохоронній діяльності. Україна має вступити у світове співтовариство як рівноправний партнер, а для цього необхідно органічно вирішувати задачу з організації боротьби зі злочинністю у загальнодержавному масштабі.

У цьому контексті закордонний досвід свідчить – взаємодія зазначених суб'єктів на надійній правовій основі, як правило, призводить до чіткого розподілу обов'язків між державними та приватними організаціями, які займаються питаннями забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання.

Правильно організована взаємодія правоохоронних органів з приватними охоронними службами, які діють у сфері забезпечення безпеки, дозволить не лише підвищити ефективність своєї роботи, але й істотно розширити можливості кожної із взаємодіючих сторін, що особливо важливо в умовах напруженої криміногенної обстановки.

Для забезпечення взаємодії між приватними охоронними підприємствами та державними правоохоронними органами серед першочергових заходів має бути створення необхідної нормативно-правової бази, зокрема МВС України, з організації та співробітництва, наприклад, за аналогією взаємодії поліцейських з державними приватними виконавцями при проведенні виконавчих дій [4].

Також потрібно чітко визначити та відпрацювати питання контролю і нагляду за діяльністю приватних охоронних організацій з попередження правопорушень.

Отже, для досягнення зазначених цілей необхідно:

- на законодавчому рівні розробити дієвий механізм щодо організації взаємодії приватних охоронних організацій з правоохоронними органами з питань попередження правопорушень;

- досягти неухильного й рівнозначного дотримання законодавства з цих питань;

- визначити стратегію і тактику розвитку недержавного правоохоронного інституту в Україні;

- визначити перспективи правоохоронної діяльності в нашій країні.

Список бібліографічних посилань

1. Про охоронну діяльність : закон України від 22.03.2012 № 4616-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 2. Ст. 8.

2. Про ліцензування видів господарської діяльності : закон України від 02.03.2015 № 222-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19> (дата звернення: 19.10.2018).

3. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : закон України від 05.04.2007 № 877-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 29. Ст. 389.

4. Про затвердження Порядку взаємодії МВС України, Національної поліції України та органів і осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів : наказ МВС України від 30.01.2018 № 64. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0140-18> (дата звернення: 19.10.2018).

Одержано 25.10.2018